

22. Uo. 18.
 23. Moses Mendelssohn: MORGENSTUNDEN. MOSES MENDELSSOHN'S SÄMMLICHE WERKE. VI., 185.
 24. Spinoza: TEOLÓGIAI-POLITIKAI TANULMÁNY. Ford. Szemere Samu. 1978. 20. Spinoza: OPERA. I. Szerk. Günter Gawlick, Friedrich Nie-wöhner. Darmstadt, 1979. 34.
 25. Gilles Deleuze: EXPRESSIONISM IN PHILOSOPHY: SPINOZA. New York, 1990. 322.
 26. Seymour Feldman: INTRODUCTION. Baruch Spinoza: THE ETHICS AND SELECTED LETTERS. Cambridge, Indianapolis, 1982. 13.
 27. Boros Gábor: SPINOZA ÉS A FILOZÓFIAI ETIKA PROBLÉMÁJA. 1997. 126., 170.
 28. Deleuze: EXPRESSIONISM, 322., 425.
 29. Horn: SPINOZA, 19.
 30. Uo. 146.
 31. Uo. 21.
 32. Uo. 22., 24., 28.
 33. Uo. 35–36.
 34. Imre János: AZ IEFJÚ MAGYAR BÖLCSELKEDŐ. Pest, 1830. 82.
 35. Horn: SPINOZA, 64.; Spinoza: TEOLÓGIAI-POLITIKAI TANULMÁNY, 265.; Spinoza: OPERA. I., 542.
 36. Horn: SPINOZA, 32–33.
 37. Uo. 195.
 38. Leszek Kolakowski: LEBEN TROTZ GESCHICHTE. München, 1977. 49–61.
 39. Horn: SPINOZA, 49.
 40. Uo. 52.
 41. Uo. 54–55.
 42. Uo. 57–59.
 43. Uo. 113–115.
 44. Uo. 118–120., 170.
 45. Uo. 121.
 46. Uo. 128–129.
 47. Uo. 131.
 48. Uo. 136.
 49. Uo. 143.
 50. Uo. 165–169.
 51. Uo. 173.
 52. Uo. 182.
 53. Uo. 184.
 54. Uo. 179.
 55. Spinoza: TEOLÓGIAI-POLITIKAI TANULMÁNY, 282.; Spinoza: OPERA. I., 580–581.; Horn: SPINOZA, 197.
 56. Kiss Endre: A MAGYAR FILOZÓFIA FŐ IRÁNYAI A SZABADSÁGHARC BUKÁSÁTÓL A KIEGYEZÉSIG. *Magyar Filozófiai Szemle*, 1984. 1–2. sz.
 57. J. E. Horn: SPINOZAS STAATSLHRE. ZUM ERSTEN MALE DARGESTELLT. Neudruck der 2. Ausgabe Dresden 1863. Aalen, Scientia Verlag, 1964.
 58. Alexander Bernát: SPINOZA. Bp. (é. n.)
 59. Losonczy Péter: A MAGYAR SPINOZA-RECEPCIÓ EGY FEJEZETE – BABITS ÉS SPINOZA. SPINOZA-TANULMÁNYOK. Szerk. Boros Gábor. 1994. 135–144.
 60. Fejtő Ferenc: A ZSIDÓ ÉS AZ ÚRISTEN. 1997.
 61. Székely János: A VALÓDI VILÁG. 1995.
 62. Miskolczi Ambrus: METTERNICH – A FILOZÓFUS KÖTELES SÁMUEL ELLEN. *Confessio*, 1981. 2. sz. 48–51.
 63. Köteles Sámuel: PHILOSOPHIAI ANTHROPOLOGIA. Buda, 1839. 26.
 64. Székely János: A VALÓDI VILÁG, 14.

Halasi Zoltán

SMILE

Mi lehet a mosolyomban?
 Ez jár az eszemben
 és ellágyulok nyomban.

Kérdés (hülye kérdés): az anyag hat?
 A jóérzést az arcon
 beidegző izomzat?

Az, hogy a puszta rád gondolásra
a szarkalábak legyezőjét
csokorba rántja?

Hogy szám szétszalad, és az orca
pogácsaformán
feltüremlik a járomcsontra?

Hogy az íny rózsaszín szalagja
fölött a bajusz függőnye
nem hull a (még valódi) fogakra?

Hogy a szemrés nemhogy tágulna, nyílna:
még keskenyebb lesz, s tovább
szűkíti a drapp tehénszempilla?

Hő árad el a haloványan
szeplős bőrfelzínén?
Általános agresszióhiány van?

Honnan a kibocsátott égéstermék?
Netán egy mini fényerómű?
Az látszik retinámon? Hogy: üzemelnék?

Vagy azt tükrözi már előre, kedves,
ahogy zavarba jőve tőle
feszengeni, majd mosolyogni kezdesz?

A FORDÍTÓ DALA

Érzek anyagukban erőket,
fogják a kezem, s egyszerre, nicsak:
új életre gyúrhatom őket,
s a vonásaik nem hamisak.

Amit ők kaptak, azt kapom kölcsön,
ami bennük mint egyszeri ért;
hogy testet a nyelvemen öltösn,
hogy értsen belőle, ki ért.

Ám emberöltőbe se telhet,
a beszédes edény, a ma új,
vevőkre, fülekre se lelhet,
modorossá lesz, elavul.

Mit számít? Ez is van olyan, mint
futózni kopott gumikat;
aszfaltpogival – legyen egy szint –
kengetni hiányos utat.

Ébli Gábor

KITELJESEDŐ GESAMTKUNSTWERK: BÉCS MINT MÚZEUMI VÁROS

A császárváros régóta nevezetes művészeti közgyűjteményeiről. Tavaly június és szeptember vége között szakaszosan átadott új múzeumi negyed, a *Museumsquartier* (MQ) részben eddig nyilvánosan be nem mutatott anyaggal gazdagítja a múzeumi kínálatot, részben új intézményeket, illetve helyszíneket hoz létre már ismert gyűjteményeknek. A MQ fókusza a XX. század művészete. Ezzel kiteljesedik Bécs törekvése, hogy a modern művészet terén is európai rangú kulturális főváros legyen. Az új múzeumok egyszersmind más megvilágításba helyezik a város hagyományos közgyűjteményeit. Érdeemes nemcsak a frissen megnyitott helyszínekre ellátogatni, hanem más szempontok szerint újra felfedezni a régieket.

A MQ a *Kunsthistorisches* és a *Naturhistorisches Museum* alkotta Mária Terézia teret nyugatról lezáró volt *Messepalast* átalakításával és nagyszabású kibővítésével jött létre. A palota 1723–25 között az idősebb és a fiatalabb Fischer von Erlach tervei szerint épült, és eredetileg az udvari istállóknak adott otthont; 1921 óta rendeztek benne vásárokat. A MQ fejlesztésének keretében a barokk épületsor egyik központi tömbjét alakították át a *Kunsthalle* helyszínéül. Az új „műcsarnok” programja a nemzetközi kortárs művészetre, különösen az új médiára összpontosít. A két óriási csarnokot felölelő *Kunsthalle* egyúttal egy-egy vadonatúj múzeumi épület összekötő eleme: az eredeti *Hofstallungen* lovardaépület-csoportjának középső, szabad udvari részén épült fel a hófehér *Leopold Museum*, illetve a kobaltszürke, bazaltlavakővel bevont Modern Művészeti Múzeum – Ludwig Alapítvány (MUMOK).

A Leopold Museum szabályos, ablakok által alig tördelt hasábjá délről, a *Kunsthistorisches* oldalán kapcsolódik a *Kunsthalle* oldalszárnyához; míg a MUMOK játékos, posztmodern kupolával zárt blokkja a *Kunsthalle* északi szárnyával érintkezik. Így a két új épület és a barokk központi szárny a stílusok egymás mellett élését hangsúlyozza, s együttesük a szemközti *Hofburg* félköríves szerkezetének köszön vissza. A Leopold Museum öt szintje az 1994-ben az osztrák állam és a nemzeti bank segítségével alapít-